

JEAN-BAPTISTE D'HANE DE STEENHUYSE
(GENT, 1757 - GENT, 1826), EEN CONSERVATIEF
EDELMAN TUSSEN ANCIEN REGIME EN HEDEN-
DAAGSE TIJD

door

Luc François

Het onderzoek naar de relatie tussen het politiek personeel en de overheid is een thema dat reeds herhaaldelijk de aandacht heeft getrokken van historici en politologen. In het Nederlandse taalgebied hebben vooral de historici H. Balthazar¹ en W. Blockmans² zich op dat vlak verdienstelijk gemaakt. Vermeldenswaard zijn eveneens de verhandelingen die zowel aan de R.U. Gent als aan de K.U. Leuven op dit terrein zijn gemaakt³. Bij de politologen is vooral W. Dewachter actief⁴. Op internationaal vlak zijn er de toonaangevende studies van de zogenoemde „pluralisten” in de politologie, zoals daar zijn T. Bottomore, G. Parry en D.A. Rustow⁵.

Een minder bekende, maar zeer indringende studie is deze van J. Chaumié⁶. Van de bijna 150 leden die de Girondijnen als politieke frac-

(1) H. BALTHAZAR, *Structuren en mutaties bij het politiek personeel. Een studie over het sociaal wisselingsproces te Gent in de vormingsjaren van de Hedendaagse Tijd (1780-1850)*, Gent, R.U.G. (onuitgegeven doctoraatsverhandeling), 1970, I + II, LX + 583 p.; III, 471 p.; IDEM, *Het sociaal-politiek wisselingsproces op het einde van de 18e eeuw. Casus: de Gentse Collatie, instrument van politieke doorbraak*, Handelingen van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde van Gent, Nieuwe Reeks, XXV, 1971, pp. 31-71.

(2) W.P. BLOCKMANS, *Mutaties bij het politiek personeel in de steden Gent en Brugge tijdens een periode van regimewisselingen: het laatste kwart van de 15e eeuw*, Bronnen voor de Geschiedenis van de Instellingen in België. Handelingen van het Colloquium te Brussel, 15-18 april 1975, Brussel, Algemeen Rijksarchief, 1977, pp. 92-103.

(3) L. HERREMANS, *Verandering en continuïteit van het politiek personeel. Burgemeesters en schepenen in het arrondissement Brugge van 1938 tot 1947*, Gent, R.U.G. (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1985; J. TACHELET, *Verandering en continuïteit van het politiek personeel. Burgemeesters en schepenen in het arrondissement Mechelen van 1938 tot 1946*, Leuven, K.U.L. (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1985; B. WILLEMS, *Verandering en continuïteit van het politiek personeel. Burgemeesters en schepenen in het arrondissement Antwerpen van 1938 tot 1946*, Gent, R.U.G. (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1985.

(4) W. DE WACHTER, *De machtshierarchie in de Belgische politiek*, Res Publica, XIII, 1971, 3-4, pp. 533-550; IDEM, *Beeld van de machtsstructuur in België*, Res Publica, XVII, 1975, 4, pp. 545-562.

(5) T. BOTTOMORE, *De elite in de maatschappij*, Rotterdam, 1965; D.A. RUSTOW, *The Study of Elites*, World Politics, XVIII, 1966, 4, pp. 695-717; G. PARRY, *Political Elites*, London, 1977.

(6) J. CHAUMIE, *Les Girondins et les Cent Jours. Essai d'explication de leur comportement par leurs origines géographiques et sociales et leur passé politique (1793-1815)*, Annales historiques de la Révolution française, 1971, 205, pp. 329-365.

tie in 1793 vormden, bleven er in 1815 amper enkele tientallen over. Chaumié probeerde hun gedrag te verklaren door aandacht te schenken aan hun geografische en sociale afkomst en aan hun politiek verleden. Zij kon daarbij doordringen tot de persoonlijke aspecten van de betrokkenen (analyse van de redevoeringen en publikaties, politieke en sociale evolutie van hun nageslacht, ...) omdat ze een relatief kleine groep tot object van studie had genomen.

De studie van Chaumié, gegroeid uit haar jarenlange praktijkervaring met de archieven uit de periode van de Franse Revolutie, kwam ongeveer op hetzelfde ogenblik als de aanval op de prosopografie van L. Stone⁷. Hij bekritiseerde het ongebreidelde optimisme zoals het o.m. in de "Annales" werd beleden. In de jaren zestig van de twintigste eeuw leek het alsof de prosopografische aanpak binnen het historisch onderzoek eindelijk het definitieve antwoord zou geven op vragen over de politieke geschiedenis en over de werking van de instellingen, en ook nog de sluier zou lichten van problemen uit de sociale, economische, culturele, religieuze ... geschiedenis. Op de duur, mede onder invloed van de nieuwe mogelijkheden die geboden werden door de moderne dataverwerking, werd het verzamelen van gegevens en het aanleggen van ellenlange lijsten met informatie op zich reeds als waardevol beschouwd.

De vele theoretische discussies, sinds het artikel van L. Stone, over de voordelen en de beperkingen van de prosopografie hebben tot een voorlopige consensus geleid. De kwantitatieve aanpak (over een groot aantal personen een reeks basisgegevens verzamelen en interpreteren) en de meer individuele aanpak (over een klein aantal personen zoveel mogelijk informatie vergaren en interpreteren) worden nu complementair genoemd. De ene methode biedt meer inzichten in de constanten in het menselijk gedrag; de andere werpt licht op de niet-kwantificeerbare en irrationele aspecten ervan.

Door het opmaken van biografieën van een beperkt aantal personen, die deel uitmaken van een grote populatie, kunnen zowel de gemeenschappelijke kenmerken van die generatie als de unieke factoren uit het leven van elk individu worden onderscheiden⁸. Wanneer dan nog de generatie gekozen wordt van het einde van de achttiende en het begin van de negentiende eeuw, toen er in het huidige België een grote reeks regimewisselingen plaatsgreep, dan is het duidelijk dat de relatie tussen de elite en de overheid een apart karakter heeft.

De sociaal aanzienlijken waren enerzijds verplicht om herhaaldelijk en zonder kennis van wat zou volgen, positie te kiezen tegenover de opeenvolgende besturen. Anderzijds bleef de overheid ook niet onbewogen in dit proces: haar legitimatie was vaak afhankelijk van de mate waarin ze beroep kon doen op de elite van het land. Van deze wisselwerking is de hiernavolgende biografie een uitstekend voorbeeld.

(7) L. STONE, *Prosopography*, Daedalus, Historical Studies Today, Journal of the American Academy of Arts and Sciences, L, 1971, pp. 46-79.

(8) L. FRANÇOIS, *Elite en Gezag. Analyse van de Belgische elite in haar relatie tot de politieke regimewisselingen, 1785-1835*, Gent, R.U.G. (onuitgegeven doctoraatsverhandeling), 1987, 1809 p.

De familie d'Hane was een oude Gentse adellijke familie, die reeds meerdere eeuwen deelnam aan het lokale politieke leven. Jean-Baptiste d'Hane de Steenhuyse had verschillende voorouders die deel hadden uitgemaakt van de Gentse magistratuur. Zijn vader bijvoorbeeld was schepen van de Keure in Gent. Hij had zijn aanzien nog gevoelig versterkt door zijn huwelijk met de la Vilette Colette, dochter van de la Vilette Joseph, die achtereenvolgens raadspensionaris van het Brugse Vrije en procureur-generaal van de Raad van Vlaanderen was. Vanaf Jean-Baptiste werd "de Steenhuyse" aan de naam toegevoegd. Op die manier onderscheidde hij zich van zijn familieleden, zoals bijvoorbeeld d'Hane de Leeuwergem.

Door zijn huwelijk met Marie Madeleine Rodriguez d'Evora y Vega, dochter van de markies de Rodes, bevestigde Jean-Baptiste d'Hane de Steenhuyse zijn maatschappelijke vooruitgang. In dat kader past ook het huwelijk van zijn zuster met een lid van de vooraanstaande adellijke familie della Faille. Meer nog, ook de kinderen van Jean-Baptiste d'Hane de Steenhuyse huwden in de eigen kring van edelen. Van zijn zeven kinderen waren er vier die trouwden. De namen van de aangetrouwde families spreken voor zich: van Pottelsberghe de la Potterie, Dons de Lovendeghem, de Kerchove d'Oesselghem, de Potter de Commines. Twee van zijn zonen bekleedden een politieke functie met nationale betekenis: Constant was als luitenant-generaal ook hoofd van het militair huis van de koning, terwijl Jean-Baptiste een tijdlang als senator zetelde⁹.

De familie d'Hane de Steenhuyse heeft dus de politieke schokken veroorzaakt door de Franse revolutie overleefd. Jean-Baptiste d'Hane de Steenhuyse heeft in dit proces een belangrijke rol gespeeld.

Hij manifesteerde zich op het politieke forum op het ogenblik dat de lokale machthebbers in Vlaanderen zich vragen begonnen te stellen over de hervormingen van keizer Jozef II. Alles wees erop dat Jean-Baptiste d'Hane de Steenhuyse in de politieke voetsporen van zijn vader zou treden. Hij was nog maar een eind in de twintig toen hij al kandidaat-leenman van de Gentse Oudburg was. Het optreden van de Oostenrijkse keizer dreigde echter roet in het eten te gooien. Jozef II had immers de welvaart van het volk als voornaamste objectief gesteld en daarvoor was een sterke gecentraliseerde en efficiënt bestuurde staat nodig. Het was duidelijk dat hij zou proberen de traditionele machtsposities van de lokale vooraanstaanden te doorbreken om zijn doel te bereiken. Jean-Baptiste d'Hane de Steenhuyse was vanaf het eerste ogenblik een fervent verdediger van die voorrechten. Meer zelfs, hij kwam herhaaldelijk op voor de reïntegratie van de adel in de Staten van Vlaanderen.

Op momenten zonder grote politieke spanning waren de leden van de Staten van Vlaanderen niet geneigd om op dat verzoek in te gaan. De pogingen van de adel om opnieuw zitting in de Staten te hebben waren zonder resultaat gebleven in 1632, 1725, 1754 en 1781. In 1787 echter lagen de kaarten totaal anders. Verschillende sociale groepen waren in hun voorrechten en hun privileges aangetast door de vele kerkelijke en administra-

(9) Genealogie d'Hane de Steenhuyse: zie bijlage.

tieve hervormingen van de Oostenrijkse keizer. Het inwilligen van de eis van de adel werd door een deel van de Staten beschouwd als een stap naar de vorming van een hechter oppositiefrent. Op 30 mei 1787 schortten de aartshertogen de decreten op die voorzagen in een diepgaande juridische en bestuurlijke reorganisatie van de Zuidelijke Nederlanden. Alle onrust was evenwel niet geweken zolang het antwoord van de keizer niet bekend was. Volgens de conservatieven bleef het dus noodzakelijk de rangen te sluiten. Op 2 juni 1787 kwam de "Assemblée de la Noblesse" bijeen te Gent en besloot opnieuw een verzoek tot opname in de Staten van Vlaanderen in te dienen. Hun memorie werd pas op 26 juni 1787 gepubliceerd en was ondertekend door C.J. de Lichtervelde, C. de Rodes, E. d'Hane de Leeuwergem, J.-B. d'Hane de Steenhuyse en door Vilain XIII. De kasselrij van het Land van Aalst reageerde zeer negatief, terwijl de centrumgroep dit verzoek als een provocatie aan het adres van de keizer beschouwde. Men wist dat Jozef II een tegenstander was van een dergelijke operatie en volgens de leden van de Staten was het beter niets te ondernemen zonder de keizer daarin eerst te kennen. Samen met de clerus van Gent en Brugge, waren de kasselrij Kortrijk en het stadsbestuur van Gent fervente voorstanders van de opname van de adel in de Staten van Vlaanderen. Onder druk van de omstandigheden werd het verzoek van de adel voorlopig ingewilligd, maar de definitieve bevestiging werd afhankelijk gemaakt van de toestemming van de keizer. Dit compromis werd in augustus 1787 aan de aartshertogen overgemaakt. In december van datzelfde jaar raakte de weigering van de keizer bekend. Op dat ogenblik was het hoogtepunt van de revolutie voorlopig voorbij en stond de centrale overheid opnieuw sterk genoeg om de eis van de Vlaamse adel te negeren. Bovendien was de eensgezindheid rond dit verzoek al flink afgenomen bij de Staten zelf, zodat de adel zich bij het onvermijdelijke moest neerleggen. Jean-Baptiste d'Hane de Steenhuyse was één van de drijvende krachten achter dit voorstel geweest. Hij was niet alleen één van de opstellers van de „Mémoire pour la Noblesse de Flandre ...", maar samen met zijn broer d'Hane de Leeuwergem en met Raepsaet stelde hij — voorbarig zoals achteraf bleek — in juli 1787 de modaliteiten op waarvolgens de adel in de Staten zou worden aanvaard. Het was d'Hane de Steenhuyse nog om meer te doen. Hij streefde bewust naar een zeer sterke conservatieve oppositie en ging daarvoor een provocerend optreden niet uit de weg. In mei 1787 verspreidde hij in de kasselrij Oudenaarde geruchten over de concentratie van Oostenrijkse troepen en over een nakend militair ingrijpen tegen de oppositie. Daarmee hoopte hij de groei van de opstandige beweging te versnellen. Op 3 juli 1787 maakte hij deel uit van de Vlaamse deputatie (samen met Desmet en Raepsaet) die met de Staten van Brabant naar Brussel ging onderhandelen over een unie tussen de twee gewesten en over het inroepen van buitenlandse steun¹⁰.

(10) *Recueil des représentations, protestations et réclamations, faites à S.M.I., par les Représentans des Etats des Provinces des Pays-Bas Autrichiens*, S.l., s.d., V, pp. 26-37; R. COPPIETERS, *Journal d'événements divers et remarquables, 1767-1797, rédigé par Robert Coppieters, ...*, Bruges, 1907, p. 79; A. CLAEYS, *De omwenteling van 1789-1790 in het Oosten en Zuidoosten van de provincie Vlaanderen*, Leuven, K.U.L. (onuitgegeven licen-

De revolte van 1787 had alles wel beschouwd maar gedeeltelijk succes. De lokale machthebbers hadden niet alles verkregen wat ze wensten en de centrale overheid had haar politiek van vernieuwing duidelijk moeten afremmen. Een nieuwe botsing kon bijgevolg niet uitblijven. Voor d'Hane de Steenhuyse was "1787" ook niet zonder gevolg gebleven. Hij had zich nu openlijk gemanifesteerd als conservatief verdediger van de adellijke belangen. In 1789 speelde hij dezelfde rol als twee jaar tevoren.

Hij stond radicaal achter de conservatieve eis om alle inbreuken op de privileges ongedaan te maken. Het middel bij uitstek om het politieke leven in behoudsgezinde richting te sturen was volgens d'Hane opnieuw de opname van de adel in de Staten van Vlaanderen. Dit keer had hij meer succes. De keizer was tijdens de Brabantse revolutie van zijn macht vervallen verklaard zodat zijn veto geen hindernis meer vormde, en zij die in de Staten weigerachtig stonden tegenover dit voorstel slikten hun reserves in teneinde de eenheid in het politieke front niet te verbreken.

Als vertegenwoordiger van de adel in de Staten van Vlaanderen speelde d'Hane de Steenhuyse ook verder een vooraanstaande rol. Hij verleende financiële steun aan de zaak van de patriotten en werd door de Staten afgevaardigd naar Brabant om er over de vorming van een unie te onderhandelen. In die hoedanigheid ondertekende hij in januari 1790 de akte waarmee de Verenigde Belgische Staten opgericht werden. Op binnenlands vlak was hij lid van de eerste commissie van de Staten, bevoegd voor administratieve en politieke aangelegenheden. Graaf d'Hane de Steenhuyse probeerde het front tegen de buitenlandse (Jozef II) en binnenlandse (Vonckisten) vijand zo sterk mogelijk te maken. Daartoe zocht hij onrechtstreeks toenadering tot brede lagen van de bevolking. Typerend daarvoor is de anekdote waar volgens de echtgenote van d'Hane de Steenhuyse zou hebben ingestaan voor de verspreiding van een Nederlandstalig gedicht waarin de patriotten bewierookt werden en tegelijk opgeroepen om zowel "Duyts" als "veyg" te verjagen, en geen geloof te hechten aan "'t hofs gevley". Een dergelijk voorval zegt weinig of niets over de mate waarin de leidende kringen verfranst waren, maar illustreert hun pogingen om de plattelandsbevolking van hun gelijk te overtuigen. Wilden ze een kans op succes maken, dan was het noodzakelijk dat ze zich van het Nederlands bedienden¹¹.

De samenwerking van d'Hane de Steenhuyse met de conservatieve leiders van de opstand belette hem evenwel niet de extreem-reactionaire opvattingen van gravin d'Yve te weerleggen. In hun uitgebreide correspondentie bestreed hij haar overtuiging dat de democraten en Vonckisten geen andere dan slechte kwaliteiten hadden¹². Anderzijds treffen we de naam

tiaatsverhandeling), 1970, p. 32; L. DHONDT, *Revolutionaire bewegingen in Vlaanderen. Inleiding tot de studie van de crisis van het Ancien Régime*, Gent, R.U.G. (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1972, pp. 249-251.

(11) *Den Zwartten, ofte Grouwel-Boek*, Gent, 1790, I, pp. 5-6; E.V., *François-Antoine Varenberg*, *Messenger des Sciences historiques*, 1893, p. 10; R. COPPIETERS, *op.cit.*, p. 166; L. PICARD, *Geschiedenis van de Vlaamsche en Grootnederlandsche beweging*, Antwerpen, 1937, I, pp. 60-61; H. BALTHAZAR, *Het sociaal-politiek wisselingsproces ...*, p. 41.

(12) J. GARSOU, *Jean François Gendebien, jurisconsulte et homme politique, 1753-1838*, Bruxelles, 1940, pp. 54, 56, 64.

van d'Hane de Steenhuyse ook aan bij de ondertekenaars van de inschrijving die de publicatie van het boek van Demeunier over de Amerikaanse revolutie mogelijk maakte. In dat werk werden de burgerlijke revolutie en de ideeën die er aan de grondslag lagen verheerlijkt. Behalve de te verwachten ondertekenaars uit progressieve hoek, kwamen er ook een aantal namen voor van behoudsgezinden, die in de Belgische politieke situatie dan weer voorstander waren van represailles tegen de Vonckisten. Ook verscheidene hoge edelen zetten hun naam op de lijst. De twee laatste groepen, waartoe d'Hane de Steenhuyse behoorde, zagen het boek veeleer als een legitimatie van hun opstandig gedrag¹³.

De nieuwe keizer, Leopold II, voerde in 1791 een politiek waarbij gestreefd werd naar een vereniging van alle politieke fracties rond zijn gezag. Jean-Baptiste d'Hane de Steenhuyse kon bijgevolg probleemloos zijn positie van voor de revolutie weer innemen. Als één van de vooraanstaande leden van de Gentse adel mocht hij op 6 juli 1791 de inhuldiging van Leopold II als graaf van Vlaanderen bijwonen¹⁴, maar binnen de Staten van Vlaanderen verloor hij zijn positie. In februari 1791, op de eerste vergadering van dit bestuursorgaan, werd de stelling verworpen, die onder meer door d'Hane de Steenhuyse en Rohaert verdedigd werd. Een meerderheid was te vinden voor een onvoorwaardelijke terugkeer naar de situatie van voor november 1789¹⁵. De wijzigingen aan de samenstelling die tijdens de revolutie waren aangebracht werden niet langer behouden.

Bij de intocht van de Franse revolutionaire troepen in Gent in november 1792 was de conservatieve reputatie van d'Hane de Steenhuyse algemeen bekend. De Franse bevelhebber, generaal Ferrand, liet d'Hane de Steenhuyse op 26 november 1792 arresteren op beschuldiging van „hoogverraad tegen natie en vrijheid”. Volgens tijdgenoten verwekte die arrestatie „grote misnoegdheid onder het volk”. De broer en de schoonbroer van de betrokkene, Emmanuel d'Hane de Leeuwerghem en Joseph della Faille protesteerden bij de magistraat, die hun argumentatie overnam toen hij bij Ferrand op vrijlating aandrong. De arrestatie was in tegenspraak met de beloftes van generaal Dumouriez en was niet conform de beslissingen van de „Assemblée Nationale” van oktober 1789. Ferrand verweerde zich door erop te wijzen dat die besluiten in de Nederlanden nog niet van toepassing waren, maar moest toch dulden dat d'Hane de Steenhuyse, samen met enkele lotgenoten, na zestien dagen gevangenis opnieuw werd vrijgelaten. Het bevel tot vrijlating was gegeven door de magistraat, die pas vernieuwd was door de provisionele representanten¹⁶. Dat uitgerekend de vernieuwde magistraat, met gematigd progressief karakter, deze maatregel nam, wijst erop hoe ondiep de kloof tussen de diverse politieke strekkingen uiteindelijk was.

(13) H. BALTHAZAR, *Het sociaal-politiek wisselingsproces ...* p. 52.

(14) P.A. VERHAEGHE, *Jaerboeken der Oostenrijksche Nederlanden van 1780 tot 1814, ...*, Gent, 1818, pp. 197-199.

(15) R. COPPIETERS, *op. cit.*, pp. 185-186.

(16) J. LACHAERT, *De openbare mening te Gent gedurende de Franse Omwenteling. Vanaf de eerste Franse intrede (12.11.1792) tot de aanhechting (1.10.1795)*, Gent, R.U.G. (onuitgegeven licentiatsverhandeling), 1950, pp. 15-16; C. BRONNE, *La vie impétueuse de Malou-Riga, 1753-1827*, Bruxelles-Paris, 1962, pp. 59-62.

Tijdens de tweede Oostenrijkse restauratie hield graaf d'Hane de Steenhuyse zich volledig afzijdig van het politieke leven. Toen in de zomer van 1794 de Franse troepen voor de tweede maal de Zuidelijke Nederlanden binnentrokken en er dit keer geen beloftes van politieke zelfstandigheid waren, aarzelde d'Hane de Steenhuyse geen ogenblik om, net als vele andere adellijke vooraanstaanden, het land te ontvluchten. Hij vestigde zich met zijn familie in de Verenigde Republiek. Met de meerderheid van de vluchtelingen keerde hij in het voorjaar van 1795 terug. Aldus vermeed hij als "émigré" te worden beschouwd en werden zijn bezittingen niet aangeslagen. Hij vroeg en verkreeg van de magistraat een verklaring van goed gedrag om het aan de Franse overheden te kunnen voorleggen¹⁷.

De gehele periode van het Directoire bleef d'Hane de Steenhuyse gevisseerd. In de eerste plaats werd hij bij elke belastingheffing, en ook bij de gedwongen lening voor een flinke som aangeslagen. Zeker in het begin waren die lijsten vrij onbetrouwbaar en werden vooral diegenen belast van wie een zekere rijkdom vermoed werd. Bovendien deed d'Hane de Steenhuyse weinig moeite om de aandacht niet op zich te trekken. In 1796-1797 bleef hij hardnekkig in het krijt staan. Meer nog, hij informeerde bij Haesebeyt, lid van de centrale administratie van het Scheldepartement, of het waar was dat de belastingplichtigen zich niet moesten haasten om de achterstallige sommen te storten. Meer dan de helft van de Fransen, zo was hem gezegd, zou immers ook zijn belastingen niet betalen. De compromisloze Du Bosch, commissaris van het Directoire Exécutif, kwam in het bezit van deze brief en ontdekte meteen dat d'Hane ingelicht was door de Graeve, lid van de Raad der Ouden en verkozen in april-mei 1797. Voor Du Bosch was de brief van d'Hane de Steenhuyse het zoveelste bewijs dat er wel degelijk een complot bestond om de „verworvenheden van 1789" teniet te doen. Du Bosch had ook niet de minste twijfel meer over de gezindheid van sommige verkozenen en van d'Hane de Steenhuyse zelf: "... il était de la grande coalition theoarristocratique pour la direction des choix en germinal dernier dont le résultat a été la nomination des hommes le plus dangereux aux places publiques"¹⁸. Na de fructidoriaanse staatsgreep van september 1797 twijfelde Du Bosch geen moment om Jean-Baptiste d'Hane de Steenhuyse als gijzelaar in een gevangenis in Parijs te laten opsluiten. En ook na de Boerenkrijg liet Du Bosch een aantal verdachte vooraanstaanden, onder wie d'Hane, naar Parijs overbrengen. In februari 1799 kwamen de Oostvlaamse verkozenen ten gunste van die gijzelaars tussenbeide. Niet alleen was volgens hen duidelijk geworden dat zij met de opstand niets te maken hadden; als gezinshoofden stonden ze ook in voor het gezinsinkomen. Hun reis naar en verblijf in Parijs moesten

(17) S.A.G., *Modern Archief*, H4 B, Lijst der afwezigen, teruggekomen na de intrede der Franse troepen en die hun terugkomst aan de "Assemblée" hebben aangekondigd, jaar III; J. LACHAERT, *op.cit.*, pp. 124, 170, 173.

(18) A.N., F 1 b II, *Administration générale de la France - Série départementale*, Escaut 1, d'Hane de Steenhuyse aan Haesebeyt (20.7.1797); Du Bosch aan Minister van Politie, 23 thermidor IV (10.8.1797); S.A.G., *Modern Archief*, L1 A, Lijst der Gequotiseerde ...; L1 B, *Etat des Contribuables en retard*; *Tableau des cottisés*; *Tableau des redevables ...*; *Tableau individuelle ...*; L1 7, *Emprunt de 7 000 000*; H. BALTHAZAR, *Structuren ...*, II, p. 330.

ze bovendien zelf bekostigen en ze waren al langer vastgehouden dan de grondwet toeliet. Deze interventie had het beoogde effect en kort daarop keerden de gijzelaars naar hun woonplaats terug. Dat was één van de gebeurtenissen die het einde van Du Bosch inluidden. Voor d'Hane de Steenhuyse was de ellende daarmee nog niet voorbij. Terwijl hij in de gevangenis in Parijs zat, liet Du Bosch zijn afwezigheid uit Gent konstateren en rekende hem volgens zijn eigen logica dus bij de „émigrés”. Overeenkomstig de wet van september 1793 liet Du Bosch hem op 15 maart 1799 als "ci-devant Noble" ook schrappen van het "registre civique" van het kanton Gent. Vanaf dat ogenblik was het d'Hane de Steenhuyse verboden nog enig openbaar ambt te bekleden¹⁹. Gelet op de politieke constellatie en de opvattingen van d'Hane zelf was de kans zeer klein dat de betrokkene daar op dat moment aan dacht.

Na de staatsgreep van Bonaparte kwam Jean-Baptiste d'Hane de Steenhuyse in een totaal andere situatie terecht. De criteria waarop ambtenaren en kiezers voortaan geselecteerd werden, waren nu aanzien en bezit. De Gentse graaf stond plots weer bovenaan op alle lijsten. Met het oog op de recrutering van burgemeesters, leden van de vertegenwoordigende lichamen, en dergelijke meer werden regelmatig lijsten van de meest belasten opgesteld. Jean-Baptiste d'Hane de Steenhuyse kwam vanaf 1802 onafgebroken voor bij de 30, 60, 550 en 600 meest belasten van het departement, maar ook bij de 20 en de 100 meest belasten van de stad Gent²⁰. Hij werd ook geselecteerd bij de gemeentelijke notabelen (1801) en de meest markante perso-

(19) A.N., F 7, *Police générale*, nr. 3675/2 - Escout, Van Hulthem aan Minister van Politie, 13 pluviôse VII (1.2.1799); S.A.G., *Modern Archief*, H4 J, Liste des cidevant Nobles dont les noms ont été rayés sur le registre civique du canton de Gand, conformément à la loi du 4 frimaire an VI; U.B.G., *Handschriftenverzameling*, Hs 2546, *Kroniek van Gent, 1780-1815*, II, p. 22; L. PETIT, *Liste générale des déportés par la loi du 19 Fructidor an V*, ..., La Rochelle, s.d., p. 63; P. VERHAEGEN, *La Belgique sous la domination française, 1792-1814*, Bruxelles-Paris, 1929, III, pp. 547-548; L. FRANÇOIS, *Renier Du Bosch (Waterlooliet, 1765 - Bassevelde, 1842)*, Appeltjes van het Meetjesland, XXXVIII, 1987, pp. 111-160.

(20) A.N., F 1 b II, *Administration générale de la France - Série départementale*, Escout 8, Liste des 100 plus imposés ..., 1.5.1812; F 1 c III, *Esprit public et élections - Série départementale*, Escout 2, Liste des 550 plus imposés ..., 5 pluviôse XI (25.1.1803); Escout 3, Liste des 550 plus imposés ..., 1807; R.A.G., *Fonds Scheldedepartement*, nr. 2219/1, Nottes sur les 30 plus imposés, 20 brumaire XII (12.11.1803); nr. 2219/22, Liste des 550 plus imposés ..., 1807; nr. 2184/5, Liste des 100 plus imposés ..., 14 pluviôse XI (3.2.1803); nr. 3175/3, Etat des 60 contribuables les plus imposés du département de l'Escout, 1 brumaire XI (23.10.1802); Liste des 60 plus imposés ..., 17 prairial XIII (6.6.1805); Liste particulière contenant les noms des 60 plus imposés ..., 27 prairial XIII (16.6.1805); nr. 3175/11, Liste des 100 plus imposés ..., 14 pluviôse XIII (3.2.1805); nr. 3189/52, Liste des 100 plus imposés ..., 15.5.1812; nr. 3192/87, Liste des 100 plus imposés ..., 4.5.1812; nr. 3215/8, Liste des 100 plus imposés ..., 14 pluviôse XI, 3.2.1803; S.A.G., *Modern Archief*, D1/10, *Gemeenteraad Franse Tijd*, Liste des 100 plus imposés, 1.7.1807; H 4 I, Lijsten der 20 oudste burgers - lijsten der burgers die de meeste belastingen betalen; H4 M1, Lijsten der 10 oudste personen en der 10 personen die de meeste belastingen moeten betalen ...; 1812; H4 M2, Lijst der 100 personen die de meeste belastingen betalen, 15.5.1812; H4 M3, Lijst der 600 personen die de meeste belastingen betalen, 1812.

nen van het Scheldepartement (1812)²¹. De schattingen over zijn jaarkomen liepen nogal uiteen, hoewel alle cijfers afkomstig waren van de prefectuur: 60 000 frank (1804, 1812), 75 000 frank (1812, 1813) en 80 000 frank (1803, 1804, 1807, 1812). Het bedrag aan belastingen die hij in het Scheldepartement betaalde varieert eveneens zeer sterk en loopt niet parallel met de schattingen omtrent zijn inkomen: 6 083,17 frank in 1802; 15 591 frank in 1805 en 10 800 frank in 1812. Hoe weinig betrouwbaar ook die concrete cijfers blijken te zijn, ze tonen toch aan dat d'Hane de Steenhuyse bij de allerrijksten van het departement behoorde. Vandaar dat hij in de Napoleontische tijd op de kiezerslijsten voor de lokale en nationale verkiezingen voorkwam²².

Al deze vermeldingen geven geen uitsluitsel over de feitelijke relatie tussen de overheid en d'Hane de Steenhuyse. Het is duidelijk dat deze laatste ook betrokken werd in de pogingen van de regering en de prefecten om de notabelen van voor 1789 met het regime te verzoenen. Op lokaal vlak werd Jean-Baptiste d'Hane de Steenhuyse aangezocht om maire te worden van enkele kleine entiteiten. Op 16 februari aanvaardde hij zijn benoeming tot burgemeester van Oosterzele. Een klein jaar later (2 januari 1808) werd hij voorlopig burgemeester van Oombergen en rond dezelfde tijd ook van Grotenberge. Tevergeefs verzocht hij in januari 1811 om ontslag als burgemeester van die drie gemeenten. Op eigen verzoek werden zijn mandaten in december 1812 niet opnieuw verlengd voor een periode van vijf jaar. Ondertussen (augustus 1811) was hij wel burgemeester van Drongen geworden. In december 1812 werd zijn mandaat als maire van Elene eveneens verlengd²³. Belangrijker dan de cumulatie van deze functies was het feit dat d'Hane de Steenhuyse in januari 1811 een ernstig kandidaat was voor het burgemeesterschap van de stad Gent. Burgemeester Pycke was tot prefect benoemd in Middelburg, in het pas geannexeerde departement van de Monding van de Schelde, en prefect d'Houdetot stelde drie namen als vervangers voorop: Vanderhaegen-Vandercruyssen, Limnander en d'Hane de Steenhuyse. De prefect meende dat de laatstgenoemde op veel steun kon rekenen bij de leidende klassen van de bevolking en bovendien rijk genoeg was om het ambt met de nodige waardigheid te kunnen beoefenen. Toch

(21) A.N., F 1 c III, *Esprit public et élections - Série départementale*, Escaut 3, Liste des personnes les plus marquantes du Département de l'Escaut, 19.7.1812; S.A.G., *Modern Archief*, H 4 H, Liste des notables communaux, An IX.

(22) A.N., CC, *Sénat conservateur*, nr. 28, Liste ... de notabilité nationale, an IX; F 1 b II, *Administration générale de la France - Série départementale*, Escaut 3, Liste des Candidats pour les Conseils municipaux, an XII; F 1 c III, *Esprit public et élections - Série départementale*, Escaut 2, Liste des membres ... collège électoral, 10 germinal XI (31.3.1803); Procès-verbal ... collège électoral, 15 prairial XI (4.6.1803); R.A.G., *Fonds Scheldepartement*, nr. 2215/4, Liste des Candidats pour les Conseils municipaux, an XI; nr. 2218/1, Liste ... de notabilité nationale, an IX, nr. 3095/14, idem, an X.

(23) R.A.G., *Fonds Scheldepartement*, nr. 2035/46, Benoemingen ... Oombergen, 2.1.1808; nr. 2037/1, Ontslag ... Oosterzele, Grotenberge en Oombergen, januari 1811; nr. 2037/16, Benoeming ... Drongen, 2.8.1811; nr. 2038/69, Ontslagname ... Oosterzele, 21.12.1812; nr. 2039/21, Benoeming ... Oosterzele, 16.2.1807; nr. 5389, Tableaux des maires, ..., 16.2.1807; nr. 5401, Liste des membres des administrations municipaux, 2.8.1811.

had de prefect zijn reserves ten opzichte van d'Hane: door zijn groot aantal kinderen waren de representatiemogelijkheden van d'Hane toch eerder beperkt; hij bezat niet dezelfde administratieve kwaliteiten als Vanderhaegen-Vandercruyssen en had een veel te onrustig en moeilijk karakter om een goede, verzoenende burgemeester te kunnen zijn. Maar vooral, zo besloot d'Houdetot zijn advies: "D'ailleurs je dois avouer confidentiellement à votre Excellence que je serais loin de le proposer comme un sujet dévoué à l'Empereur". Het resultaat van deze "aanbeveling" was dat alleen Vanderhaegen-Vandercruyssen door de minister van Binnenlandse Zaken ter benoeming aan Napoleon werd voorgedragen²⁴.

Op alle reeds besproken lijsten werd bij d'Hane als beroep ingevuld: propriétaire, rentier of particulier. Toch vervulde hij nog een aantal functies die een minder politiek karakter hadden dan het burgemeesterschap, maar die toch wezen op een initiële bereidheid tot samenwerking met de overheid. Voor 1805 reeds was d'Hane de Steenhuyse lid van de algemene bestuursraad van het Gentse "hospice" en zeker in 1812 was hij onder voorzitter van deze raad. Hij was ook nog "répartiteur" van de grondbelastingen in de stad Gent (zeker vanaf 1802), speciaal commissaris voor het toezicht op de weg van Gent naar Lessen en voor de organisatie van en het toezicht op de gemeentelijke politie van Oosterzele, Drongen, Maria-kerke en Vinderhout. In mei 1812 verzuchtte hij dat hij al die functies gratis vervulde en dat ze hem zeer veel geld kosten²⁵.

Het spreekt voor zich dat er ook aan d'Hane de Steenhuyse gedacht werd voor de toewijzing van een politieke functie op departementaal niveau. Reeds in mei 1800, amper twee maanden na zijn ambtsaanvaarding, diende prefect Faipoult bij de regering een lijst in met namen van burgers die in aanmerking kwamen voor een benoeming tot lid van de algemene raad van het departement. Jean-Baptiste d'Hane de Steenhuyse kwam op die lijst voor, maar werd pas in 1803 tot kandidaat-lid van de raad verkozen. Bij de verkiezing van de kandidaten voor de "Sénat conservateur" moest d'Hane de Steenhuyse zich met twee stemmen tevreden stellen (op de 76 deelnemers aan die stemming). Bij de voordracht door de prefect van de effectieve kandidaten voor de algemene raad van het departement was d'Hane de Steenhuyse er niet meer bij. Hij had zijn verkiezing geweigerd. De prefect drukte er zijn spijt over uit dat één der grote eigenaars en lid van de eerste families uit het land had afgehaakt: "... Je l'avois désigné pour une place de préfet de palais. Attaché à ses biens de campagne et à une vie de famille, il n'a pas accepté. Mais il n'est pas moins disposé à occuper une place qui ne le fasse pas sortir du département"²⁶. Meer in het

(24) A.N., F 1 b II, *Administration générale de la France - Série départementale*, Escaut, 5, D'Houdetot aan Binnenlandse Zaken, 17.1.1811; Escaut 8, idem; R.A.G., *Fonds Schel-dedepartement*, nr. 4573/30, D'Houdetot aan Binnenlandse Zaken, 17.1.1811; H. BAL-THAZAR, *Structuren ...*, II, p. 386.

(25) S.A.G., *Modern Archief*, H4 M2, Lijst der 100 personen die de meeste belastingen betalen, 8.5.1812.

(26) A.N., F 2 b II, *Administration générale de la France - Série départementale*, Escaut 2, Liste des Citoyens pour le Conseil général du département, 23 floréal VIII (13.5.1800); F 1 c III, *Esprit public et élections - Série départementale*, Escaut 2, Procès-Verbal des opé-

algemeen noteerde Faipoult: „Les grands propriétaires de ce pays, attachés à leurs biens, les habitent moitié de l'année et fuyent toutes fonctions publiques pour peu qu'elles exigent le moindre asservissement”²⁷.

Buiten elke verkiezing om kwam d'Hane de Steenhuyse toch in de algemene raad van het Schelddepartement. Door het ontslag van Van Hulthem, die verkozen was tot lid van het Tribunaat, was een plaats in de algemene raad vrijgekomen. Prefect Faipoult droeg zelf de kandidatuur van d'Hane de Steenhuyse voor; de minister van Binnenlandse Zaken volgde dit voorstel en d'Hane aanvaardde de aanstelling (januari 1804)²⁸. Bij de verkiezingen van maart 1804 haalde d'Hane 47 stemmen op 62, en op 31 mei 1804 volgde het decreet van de eerste consul, dat de verkiezing bekrachtigde. Nogal gelaten onderwierp d'Hane zich aan zijn benoeming: „... Le premier devoir d'un sujet étant l'obéissance, j'accepte avec soumission la fonction a laquelle l'autorité supreme m'appelle”²⁹. In 1807 werd het mandaat van d'Hane de Steenhuyse verlengd en was hij derde kandidaat voor het voorzitterschap. In 1811, bij het ingaan van een nieuwe ambtstermijn, werd d'Hane met 7 stemmen op 12 in de tweede ronde tot ondervoorzitter van de algemene raad verkozen³⁰. De concrete politieke invloed van die raad was tamelijk gering. In juni van elk jaar kwam hij telkens voor maximaal twee weken bijeen om de grote lijnen van het beleid van de prefect en de prefectuurraad te bespreken.

Af en toe was er ook sprake van om d'Hane de Steenhuyse als afgevaardigde van Oost-Vlaanderen naar Parijs te sturen. In 1801 meende prefect Faipoult dat hij hem niet voorbij kon gaan in de voordracht van de kandidaten voor het Corps Législatif. De hoofdopdracht van de prefect bestond er immers in zo snel mogelijk een algemeen ralliement rond het regime tot stand te brengen. Faipoult noteerde over d'Hane de Steenhuyse: „Homme très considéré par l'ancien rang qu'il tenait dans sa province. Dans la révolution de 1789, en Brabant, il fut des chefs des états. Il a beaucoup d'influ-

rations du Collège Electoral du département de l'Escaut, 15 & 17 prairial XI (4 & 6.6.1803); Le Tableau qui présente le résultat des opérations des Collèges électoraux ..., 11 messidor XI (30.6.1803); R.A.G., *Fonds Schelddepartement*, nr. 2057/3, prefect aan Binnenlandse Zaken, 22)25 vendémiaire XII (15-18.10.1803).

(27) R.A.G., *Fonds Schelddepartement*, nr. 2057/3, prefect aan Binnenlandse Zaken, 25 vendémiaire XII (18.10.1803).

(28) R.A.G., *Fonds Schelddepartement*, nr. 2198/12, prefect aan de algemene raad, 15 germinal XII (5.4.1804); prefect aan Binnenlandse Zaken, 20 nivôse XII (11.1.1804).

(29) A.N., F 1 b II, *Administration générale de la France - Série départementale*, Escaut 3, État des fonctionnaires, 18 messidor II (7.7.1804); F 1 c III, *Esprit public et élections - Série départementale*, Escaut 2, Liste des candidats pour le Conseil général du département de l'Escaut, 14 ventôse XII (5.3.1804); R.A.G. *Fonds Schelddepartement*, nr. 2118/1, Register van de benoemingen ..., 11 prairial XII (31.5.1804); nr. 2198/12, Benoeming tot lid van de algemene raad, 11 prairial XII (31.5.1804); d'Hane de Steenhuyse aan de prefect, 23 messidor XII (12.7.1804); nr. 2219*2, Liste des candidats pour le Conseil général du département de l'Escaut, 14 ventôse XII (5.3.1804).

(30) A.N., CC, *Sénat Conservateur*, b. 36, Procès-verbal des opérations du Collège électoral ..., 1.11.1807; F 1 b II, *Administration générale de la France - Série départementale*, Escaut 4, an 1807; F 1 c III, *Esprit public et élections - Série départementale*, Escaut 2, Liste de candidats pour la présidence des Collèges électoraux ..., 20.7.1807; R.A.G., *Fonds Schelddepartement*, nr. 2058/4, Verkiezing tot president van de algemene raad,

ence par ses richesses et ses talens. Il est douteux qu'il acceptat des fonctions jusqu'à ce que le schisme religieux soit terminé"³¹. De prefect stelde hier waarschijnlijk een correcte diagnose. Zonder dat we het positieve bewijs daarvan kunnen leveren, stellen we toch vast dat d'Hane de Steenhuyse geen enkel mandaat opnam voor de afsluiting van het Concordaat met Rome (1801). d'Hane was een tweede maal in de running voor een nationaal mandaat in november 1807. In het kiescollege van het Schel dedepartement werden de kandidaten voor het Corps Législatif en de Sénat Conservateur aangewezen. In beide stemmingen behaalde d'Hane de Steenhuyse enkele voorkeurstemmen, te weinig om nog voor de tweede ronde in aanmerking te komen³².

Het aanzien van d'Hane de Steenhuyse binnen de stad Gent werd ook nog door enkele andere factoren bepaald. Bij het bezoek van Napoleon aan de stad in 1803 werd het "hotel" van d'Hane de Steenhuyse uitgekozen als verblijfplaats van de minister van Buitenlandse Zaken³³. Graaf d'Hane had dat zelf aangeboden³⁴. Hij was reeds van voor 1789 lid van de Gentse vrijmetselaarsloge en zijn schoonzoon van Pottelsberghe de la Potterie was vanaf de stichting (september 1807) lid van de aristocratische loge "Les Vrais Amis" in Gent³⁵. Toen de principiële bezwaren eenmaal verdwenen waren, nam d'Hane de Steenhuyse ook deel aan de verkopen van nationale goederen. In december 1808 liet hij zich in Melle een hoeve toewijzen die vroeger aan de Oostenrijkse regering had toebehoord. Ze had een totale oppervlakte van 747 440 vierkante meter. Daarmee werd d'Hane voor deze periode één der belangrijkste kopers van nationale goederen³⁶.

Graaf d'Hane de Steenhuyse behield steeds zijn reserves ten opzichte van het Napoleontische regime. Bij de samenstelling van de Gardes d'Honneur in 1813, noteerde de prefect naast zijn naam: "Opinions politiques peu favorables". Zijn zoon Louis werd bij die gelegenheid aangeduid om lid te worden van de op te richten regimenten³⁷. De tweede zoon werd uitgekozen omdat zijn broer Constant sinds maart 1810 onderluitenant in het keizerlijk leger was. Die benoeming was een gevolg van een verzoek van

14.8.1811; nr. 2075/16, Proces-verbaal van loting van één derde van de leden van de algemene raad ..., 27.10.1807; H. BALTHAZAR, *Structuren...*, II, p. 387.

(31) A.N., F 1 b II, *Administration générale de la France - Série départementale*, Escout 2, Etat des citoyens de ce département, dignes de remplir des fonctions dans les principales autorités de la République, 27 prairial IX (16.6.1801).

(32) A.N., CC, *Sénat Conservateur*, b. 36, Procès-verbal des opérations du Collège électoral du Département de l'Escout, 1.11.1807.

(33) BARBET, *Voyage du Premier Consul à Bruxelles*, Bruxelles, 1803, pp. 87-89.

(34) U.B.G., *Handschriftenverzameling*, Hs III 13, *Napoleon te Gent, juli 1803. Documenten*, 29 prairial XI (18.6.1803).

(35) P. DUCHAINE, *La Franc-maçonnerie belge au XVIIIe siècle*, Bruxelles, 1911, p. 347; H. BALTHAZAR, *Structuren...*, II, 375 p.

(36) J. LAMBERT, *De verkoop van nationale goederen in het departement van de Schelde, 1796-1814, en in de provincie Oost-Vlaanderen, 1820-1821*, Gent, R.U.G. (onuitgegeven doctoraatsverhandeling), 1960, pp. 178, 187, 190-192.

(37) R.A.G., *Fonds Schel dedepartement*, nr. 2161/63, Lijsten van de personen van het Schel dedepartement die opgeroepen zijn om mee te werken aan de vorming van de regimenten van de Gardes d'Honneur, 26.10.1813.

Jean-Baptiste d'Hane de Steenhuyse zelf. "Père d'un nombreux famille, j'avois depuis longtems formé le voeu de consacrer au service de Sa Majesté mes deux fils aînés, l'un d'une complexion faible, et qui s'est voué à l'étude des loix dans l'ordre judiciaire, l'autre d'une santé plus robuste, et qui manifeste du gout pour le métier des armes dans l'ordre militaire ...", schreef d'Hane op 10 februari 1810. Een kleine maand later reeds werd zijn zoon Louis benoemd tot auditeur bij het beroepshof in Brussel, en zijn zoon Constant tot onderluitenant. De voldoening van d'Hane de Steenhuyse was zo groot dat hij in zijn bedankingsbrief meteen om zijn opname in het Légion d'Honneur verzocht: „... les services que j'y allègue pour motiver ma demande sont sans doute bien insignifiants pour obtenir cet hommage puis que je n'ai fait que ce qu'un sujet doit à son souverain. J'ose supplier toutes fois V.E. de la faire parvenir à S.M. si elle daigne m'accorder cette marque de sa bienveillance j'en transmettrai le souvenir à ma postérité la plus reculée, qui s'évertuera toujours de lui en temoigner sa gratitude par les services qu'elle tachera de rendre a son gouvernement et elle vous vouera a V.E. toute sa reconnoissance puis que ce sera sous votre Egide que la demande de leur auteur sera parvenu au pied de la throne ...”³⁸. D'Hane de Steenhuyse mocht dan al kritisch staan tegenover het bewind van de keizer, hij was blijkbaar toch overtuigd van de duurzaamheid ervan zodat hij voor zichzelf en zijn kinderen het spel ten volle wilde meespelen. Op d'Hanes verzoek om tot het Légion d'Honneur toegelaten te worden is nooit enige reactie gekomen. De mate waarin de graaf het regime al tegevoet was getreden was voor Parijs blijkbaar onvoldoende. Voor het Légion d'Honneur moest een hogere prijs betaald worden.

De ineenstorting van het Napoleontische keizerrijk schiep een machtsvacuüm in die streken waaruit het Franse leger zich terugtrok. Dit was heel zeker het geval in de Zuidelijke Nederlanden, waar geen zekerheid bestond over de politieke toekomst van het gebied als geheel. Met het wegvallen van het verbod op vrije meningsuiting werden de meest uiteenlopende oplossingen gesuggereerd, verdedigd en bekampt. Hopend op een totale terugkeer naar het Ancien Régime wierp d'Hane de Steenhuyse zich op als woordvoerder van de voorstanders van het herstel van de Habsburgse macht. Om een geordende machtsovername in de door hem gewenste zin mogelijk te maken vormde d'Hane, samen met enkele leden van de Gentse burgerwacht, een voorlopig bestuurscomité dat het beheer van de stad waarnam³⁹. Daarmee was d'Hane de Steenhuyse een niet meer weg te denken pion geworden in de toekomstige politieke machtsverhoudingen in Oost-Vlaanderen. Reeds op 20 februari 1814 vertrok hij als vertegenwoordiger van Gent naar de geallieerde bevelhebbers om overleg te plegen over de politieke toekomst⁴⁰. Deze onderneming mislukte: ze kwam duidelijk te vroeg aangezien nog niet definitief met Napoleon was afgerekend.

(38) A.N., BB, *Ministerie van Justitie*, b. 5, d'Hane de Steenhuyse aan Justitie, 10.2.1810; F l d II, *Administration générale de la France - Affaires particuliers*, D 14, d'Hane de Steenhuyse aan Binnenlandse Zaken, 4.3.1810.

(39) H. BALTHAZAR, *Structuren ...*, II, p. 402.

(40) J. VLAMINCK, *De publieke opinie te Gent (1814-1819)*, Gent, R.U.G. (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1964, pp. 20-27.

De geallieerde machthebbers, en korte tijd later de vertegenwoordigers van de Souvereine Vorst, beseften goed dat ze niet op één politieke factie konden steunen om hun gezag te vestigen. Vandaar dat conservatieven en liberalen in aanmerking kwamen voor de uitbouw van het ambtenarenapparaat. De benoeming van d'Hane de Steenhuyse tot intendant van het Schelddepartement (19 maart 1814), en van de Lens tot burgemeester van Gent, moet in het licht van dit streven naar een compromis geïnterpreteerd worden⁴¹. Die benoemingen hadden, gezien de Franse reputatie van d'Hane en van de Lens een kalmerend effect op het Gentse volk, dat tijdens de eerste carnavalviering na de "bevrijding" nogal rumoerig lucht had gegeven aan haar vrij reactionaire ingesteldheid⁴². Graaf d'Hane de Steenhuyse waarschuwde trouwens in juni 1814 baron Vincent, gouverneur-generaal van de Zuidelijke Nederlanden, voor de volgens hem negatieve gevolgen van het behoud en het benoemen van "verkeerde" ambtenaren: "Le vice radical est dans le gouvernement même; 'le gouvernement' a maintenus dans leurs places plusieurs individus, qui par leurs opinions philosophiques, les avaient obtenues; il a nommé des autres qui étaient notamment connus pour être les prosélites d'un régime, qui a opprimés le pais; il a favorisé et maintenu en place des français qui avaient les meilleurs emplois au détriment des regnicoles; il a négligé une surveillance austère sur un nombre des Français et des employés des droits réunis, qui inondent les départements; les réquisitions sans nombre, auxquelles il a assujettés ses administrés, et la taxe de guerre qu'il exige si impérieusement ne peuvent lui concilier les esprits; jamais sous le régime français nos habitants des villes et campagnes n'ont été taxé comme ils le sont actuellement ..."⁴³. Bovendien probeerde de intendant een beslissing te forceren ten gunste van een hereniging met Oostenrijk. Daartoe legde hij aan de arrondissementale raden en aan de departementale raad een adres voor waarin de wil tot restauratie van de Habsburgdynastie vertolkt werd. Via de broer van baron Goubau, kamerheer van de Oostenrijkse keizer, had d'Hane van Metternich immers vernomen dat alleen "spontane" verzoeken van de Zuidnederlandse bevolking een beslissing ten gunste van Habsburg konden beïnvloeden. Het opzet lukte: op 15 mei 1814 hadden de departementale raad en drie arrondissementale raden de oproep van d'Hane positief beantwoord⁴⁴. Ook op andere terreinen probeerde d'Hane de Steenhuyse een restauratiebewind op poten te zetten. Op 18 oktober 1814 bijvoorbeeld stemde hij zonder meer in met de beslissing van het bestuur van het Aalsters college om, op verzoek van vicaris-generaal Goethals, prefect Mayon van het college door vicaris van Crombrugge te vervangen⁴⁵. Maar hij ging nog verder. De lijsten van notabelen waaruit

(41) P. CLAEYS, *Mémorial de la ville de Gand, 1792-1830*, Gand, 1902, p. 297; J. VLAMINCK, *op. cit.*, pp. 16-19; H. BALTHAZAR, *Structuren ...*, II, p. 405.

(42) J. VLAMINCK, *op. cit.*, pp. 35-36.

(43) C. GERRETSON, *Groen van Prinsterer. Schriftelijke nalatenschap. Bescheiden 1810-1876. Eerste stuk*, 's Gravenhage, 1951, pp. 371, 409.

(44) A.R.A.B., *Papieren Goubau*, nr. 41, d'Hane de Steenhuyse aan Goubau, 15.5.1814.

(45) H.T. COLENBRANDER, *Gedenkstukken der algemeene Geschiedenis van Nederland van 1795-1840*, 's Gravenhage, 1905, VIII, 3, p. 215.

ambtenaren en kiezers voor de grondwet verkozen zouden worden, stelde hij op met de grootste nonchalance. Op de eerste lijst, met 165 namen stonden maar liefst 156 Gentenaars, en op enkele uitzonderingen na sprak hij zich steeds lovend uit over hun politieke opvattingen. Het aantal handelaars en fabrikanten onder de uitverkorenen was opvallend klein en velen behoorden reeds tot het politieke establishment van voor 1794. Ook uit de volgende lijsten blijkt de bevoordeling van de traditionele notabelen⁴⁶. Een dergelijke selectie was zeker niet vrij van bijbedoelingen, in tegenstelling tot wat hij daarover aan Van der Capellen, de vertegenwoordiger van Willem I schreef: „Il est regrettable, Monseigneur, que la précipitation avec laquelle j'ai du rassembler les Elemens nécessaires et positifs, relatifs à ce travail, ne m'est point permis de donner à sa rédaction tous les soins désirables, mais je puis garrantir à V.E. qu'il présente de renseignemens exactes et impartiaux“⁴⁷. Het treffendste voorbeeld van de vooringenomenheid van d'Hane de Steenhuyse is wel de lijst van de grondwetskiezers van het arrondissement Oudenaarde. Niet zozeer de uitslag van de stemming (50 contra; 15 pro) valt op als wel de aard van de kiezers. Veel figuren stonden bekend als partijganger van de zoon van de intendant of behoorden tot zijn politieke cliënteel. De zoon van Jean-Baptiste d'Hane de Steenhuyse was immers burgemeester van verscheidene kleinere dorpen in het Oudenaardse⁴⁸.

In het voorjaar van 1815 verbleef Lodewijk XVIII in het "hotel" van de intendant in de Veldstraat. De Franse koning mocht dan al Gent boven Brussel verkozen hebben om in geval van een overwinning van Napoleon des te spoediger naar Engeland te kunnen vluchten, het prestige van d'Hane de Steenhuyse was door dat verblijf daarom niet minder gevoelig gestegen⁴⁹. Daarbij kwam dat de invloedrijke baron d'Eckstein in juli 1815 de intendant in lovende woorden becommentarieerde: "L'Intendant du Département le comte d'hane de steenhuyse, est un des plus riches propriétaires du Département. Il fut choisi en remplacement du Préfet Desmousseaux, qui avait quitté la ville lors de la retraite des Français en 1814. C'est un homme sans grande expérience en administration, mais qui pense d'ailleurs absolument dans le sens du gouvernement. Il n'a pas assez d'esprit pour être considéré, et il est peu adroit dans les matières délicates. Il ne peut nullement prétendre à une haute dignité dans l'état s'il veut se

(46) H. BALTHAZAR, *Structuren ...*, II, pp. 414-416.

(47) H. BALTHAZAR, *Structuren ...*, II, pp. 418-419; F.G.C. BETERAMS, *The high-society Belgo-Luxembourgeoise (avec celle des arrondissements de Bréda, de Maestricht et de Ruremonde, au début du Gouvernement de Guillaume Ier, roi des Pays-Bas (1814-1815))*, Wetteren, 1973, pp. 137-138, 166.

(48) A.R.A.B., *Commissariaat-generaal van Justitie*, farde 1, zonder nummer (zomer 1815); H.T. COLENBRANDER, *Gedenkstukken ...*, VIII, 3, p. 20; H. VAN DE VELDE, *Het Oudenaardsche door de Eeuwen heen*, Leupegem, 1946, p. 216; J. BARTIER, *Partis politiques et classes sociales en Belgique*, Res Publica, X, 1968, p. 40; M. DE SMET, *Het dagboek van Bartholomeus De Rantere ...*, Oudenaarde, 1973, p. 202.

(49) P. CLAEYS, op.cit., p. 316; C. BRONNE, *L'amalgame. La Belgique de 1814 à 1830*, Bruxelles, 1948, pp. 52, 64; J. DE KEMPENEER, *Lewense kroniek (1780-1829) van J.B. Hous*, Heverlee, 1964, p. 234; F. LELEUX, *A l'aube du capitalisme et de la révolution industrielle: Liévin Bauwens, industriel gantois*, Paris, 1969, pp. 273-274.

rendre justice à lui-même; mais il a accepté sa place dans le moment du danger, ce qui mérite une considération; il est un parfait honnête homme, ce qui dans tout temps devrait être reconnu pour la qualité la plus essentielle. On lui reproche beaucoup de petites fautes qui appartiennent toutes à la faiblesse humaine, mais dont un esprit supérieur devient maître, s'il ne sait pas les tourner en bien. Toute la ville, tout le département connaît ses petites tracasseries, qui ont eu lieu tantôt avec l'évêque, tantôt avec le maire, tantôt avec le gouverneur de la ville de Gand. L'Intendant et le maire ont dû conserver l'ancienne préfecture et l'ancienne mairie dans la plupart de ses membres, pour ne pas avoir à diriger une machine sans roue quelconque. L'influence des buralistes si méprisable, si pernicieuse, existe donc puissamment sous eux et le public s'accoutume à les regarder comme étrangers à leurs administrations, quoiqu'on ne puisse nier que l'un et l'autre se donnent beaucoup de peûnes. D'ailleurs ce n'est pas seulement le buralisme que le public regarde, mais l'esprit de leurs buralistes qui est décidément français et mauvais"⁵⁰.

Bij de definitieve organisatie van zijn koninkrijk kon Willem I een figuur als d'Hane de Steenhuyse niet over het hoofd zien. Daarvoor verpersoonlijkte deze laatste te duidelijk de conservatieve politieke opinie. Maar als hoofd van een provincie kon de koning hem ook niet handhaven omdat de politieke visie van beiden te ver uiteen liepen en de koning aan de gouverneurs een belangrijke beïnvloedende rol had toebedacht. Jean-Baptiste d'Hane de Steenhuyse werd bijgevolg in oktober 1815 als intendant vervangen door ridder Patrice de Coninck, die voortaan de titel van gouverneur droeg⁵¹ d'Hane de Steenhuyse was nochtans niet in ongenade gevallen. Hij werd terzelfdertijd benoemd tot kamerheer van de koning en tot lid van de Eerste Kamer van de Staten-Generaal. Zijn schoonzoon van Pottelsberghe de la Potterie werd in het voorjaar van 1816 eveneens lid van de ridderschappen van de provincie Oost-Vlaanderen⁵². In zijn pogingen om het Ancien Régime te restaureren had d'Hane de Steenhuyse een bondgenootschap gesloten met de hoge clerus⁵³. Toen eenmaal definitief tot de oprichting van het Verenigd koninkrijk beslist was, aanvaardde d'Hane de Steenhuyse echter de figuur van Willem I en stelde hij zich onafhankelijk op ten opzichte van de eisen van de clerus. In tegenstelling tot zijn zoon, die in 1819 bij zijn benoeming tot burgemeester van Drongen de voorgeschreven grondwettelijke eed slechts "met modificatie" wenste af te leggen, stapte Jean-Baptiste d'Hane zelf over alle bezwaren heen in het najaar van 1815. Hij aanvaardde probleemloos de voorwaarden voor het lidmaatschap van de Eerste Kamer⁵⁴. Hij was uit hoofde van zijn adellijke titel lid van de ridderschappen van Oost-Vlaanderen. Doordat hij in

(50) A.R.A.B., *Papieren van Gobbelschroy*, V, pp. 222 r° - 225 r°.

(51) J. VLAMINCK, *op.cit.*, pp. 53-59.

(52) H. BALTHAZAR, *Structuren ...*, II, p. 434.

(53) E. LAMBERTS, *Kerk en Liberalisme in het Bisdom Gent (1821-1857). Bijdrage tot de studie van het liberaal-katholicisme en het ultramontanisme*, Leuven, 1972, pp. 33-34.

(54) A.R.A.H., *Staatssecretarie*, b. 782, 22.3.1819, nr. 3; b. 2291, 12.8.1825, nr. 128; *Binnenlandse Zaken - Binnenlands Bestuur*, b. 406, repertorium 1819, volgnr. 381, 5.5.1819, nr. 3.

Gent gedomicileerd was en voldoende belastingen betaalde was hij ook kiezer van de stad⁵⁵. In 1823 werd hij door Gent verkozen tot lid van de Provinciale Staten, maar hij weigerde dit mandaat omdat "hij verkiest zijn kiezersregt uitte oefenen voor de Ridderschap"⁵⁶.

Als overtuigd verdediger van het Ancien Régime was graaf d'Hane de Steenhuyse ook gewonnen voor het herstel van de adel als erkende stand, met de daaraan verbonden prerogatieven en privileges. Om de eisen in die zin kracht bij te zetten riep hij zowel in 1816 als in maart 1817 een vergadering van edelen bijeen, en zette hij een petitiecampagne op touw. Een flink deel van de ondertekenaars, in hoofdzaak plattelandsbewoners, zouden door hun afhankelijkelijke positie als pachter, onder druk gestaan hebben om hun handtekening te plaatsen⁵⁷. Het initiatief leverde echter niets op.

De bevoegdheden van de Eerste Kamer waren zeer beperkt. De leden werden rechtstreeks door de koning benoemd en waren dus ten zeerste van hem afhankelijk. Initiatiefrecht op wetgevend vlak bezaten de leden ook al niet en de voorstellen die aan hen werden voorgelegd, waren al eerder door de Tweede Kamer goedgekeurd. Toch verwierven enkele leden vlug de reputatie van opposant. Markies Georges de Trazegnies ging door voor de woordvoerder van die oppositie, maar d'Hane de Steenhuyse werd meestal in één adem met de Trazegnies genoemd. De adellijke eerste kamerleden uit het Zuiden verzetten zich vooral tegen het beleid van de koning en de regering op het vlak van de landbouw. Als grootgrondbezitters waren ze voor dit onderdeel van het beleid ook het meest gevoelig. Hun verzet betrof concreet twee domeinen. Ten eerst pleitten ze voor lagere lasten op landbouwproducten. Ze waren bijgevolg tegen de wetten op het maal- en slachtgeld. In juli 1821 werden die wetten door beide kamers met een nipte meerderheid aanvaard en de koning had daartoe heel wat — nauwelijks nog legale — middelen moeten aanwenden. Jean-Baptiste d'Hane de Steenhuyse, die het gewaagd had om tweemaal tegen te stemmen, werd bestraft voor zoveel politieke zelfstandigheid of ontrouw — al naargelang van de invalshoek. Nagenoeg onmiddellijk werd hij als kamerheer op "non-actief" gesteld en werd hem tot nader order verzocht om in die hoedanigheid niet meer aan het hof te verschijnen⁵⁸. Als lid van de Eerste Ka-

(55) R.A.G., *Fonds Scheldedepartement*, nr. 2118/47, Tabel van de Ingezetenen der Stad, welke de vereychten bezitten om tot Kiezers te kunnen benoemd worden, 12.10.1818, 11.9.1820, 24.9.1822, 17.8.1824; *Familiefonds*, b. 6129, Papieren Du Bosch, stuk II, Kiezers voor de landelijke stand van Zeeland, 1817, 1824; S.A.G., *Modern Archief*, D 1/12, *Gemeenteraad Belgische Tijd (sic)*, lijste der 60 heeren kiezers in gevolge het opnemen van de Kiezingen van de stemgerechtigde der stad Gent, september 1824.

(56) S.A.G., *Modern Archief*, H 5, Verkiezingen van de leden van de Staten-Provinciaal, 1818-1829, Gouverneur de Lens aan de burgemeester van Gent, 28.5.1823.

(57) P. CLAEYS, *op cit.*, pp. 344-345; H. BALTHAZAR, *Structuren ...*, II, p. 432.

(58) K.H.A., *Archief Hofcommissie Brussel*, Diversen, Staatsraad aan Mercy d'Argenteau, 16.7.1821 (copie); J.J.F., NOORDZIEK, *Verslag der handelingen van de Saten-Generaal 1814/1815* 1830/1831, 's Gravenhage, 1862 sv., VI, p. 509; E. WAISVISZ, *Regeeringsoptreden tegen ambtenaren onder koning Willem I*, De socialistische Gids, XIX, 1934, p. 69; W.F. PRINS, *Tien jaren uit onze parlementaire geschiedenis*, De Gids, XI, 1937, 4, p. 87; P.W. MEERTS, *Kamerleden, 1815-1830. Een onderzoek naar de sociale en politieke achtergrond van de personen die zitting hadden in de Staten-Generaal van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden (1815-1830)*, Leiden, 1977, p. 22.

mer bleef d'Hane de Steenhuyse zich met dezelfde regelmaat aandienen op audiënties, bals en diners. Het contact met de koning, die in 1815 ook nog enkele dagen bij hem in de Veldstraat te gast was geweest, was dus niet helemaal verbroken⁵⁹. De sanctie tegen d'Hane de Steenhuyse werd pas in januari 1823 ingetrokken. Samen met de graaf van Spangen en de prins de Chimay werd hij opnieuw tot de dienst van de koning toegelaten⁶⁰. Een dergelijke maatregel werkte natuurlijk averechts: de boven vermelde verkiezing van 1823 was daar waarschijnlijk niet vreemd aan. Het imago van d'Hane de Steenhuyse als opposant was er in elk geval niet door aangetast, intendeel.

Het tweede domein van het verzet van de kant van d'Hane de Steenhuyse betrof de keuze tussen vrijhandelspolitiek en protectionisme. Samen met enkele andere Oostvlaamse grondeigenaars verzocht hij in maart 1822 om de afkondiging van een verbod op invoer van vreemde granen. In de petitie aan de Tweede Kamer wezen ze erop hoe de landbouw te lijden had onder het huidig stelsel. Niet alleen de grondeigenaars en de landbouwers verarmden erdoor; ook de steden zouden er op termijn nadeel van ondervinden. In de omringende landen werd de landbouw wel gesteund, en vormde er een bloeiende sector. In Vlaanderen, met de landbouw als basis van de welvaart, verdiende dit buitenlandse voorbeeld zeker navolging. Alleen een algeheel invoerverbod en stimulering van de uitvoer zou de situatie langzaam kunnen verbeteren⁶¹. Ook op dit punt kreeg d'Hane de Steenhuyse nooit volledig voldoening.

Reeds eerder werd er op gewezen dat het, ondanks wrijvingspunten niet tot een totale breuk kwam tussen d'Hane de Steenhuyse en de overheid. Dat wordt geïllustreerd door het feit dat de gewezen intendant ook in de jaren twintig opnieuw deelnam aan de laatste verkopen van nationale domeinen⁶², maar meer nog wellicht door zijn abonnement op de *Journal de Gand*. Ook na de preken van de clerus tegen die krant zegde d'Hane de Steenhuyse zijn abonnement niet op⁶³.

Bij de aanhef van deze biografie is al melding gemaakt van de specifieke rol van Jean-Baptiste d'Hane de Steenhuyse bij de instandhouding van de politieke traditie in zijn familie. Hoewel optredend in een periode waarin het Ancien Régime, waarvan hij zo een groot voorstander was, aan alle kanten ondergraven werd, slaagde hij er toch in het niveau van de politieke

(59) K.H.A., *Archief koning Willem I*, X, 12, Stukken betreffende uitnodigingen ten Hove, 1816-1828 en s.d.; *Archief Hofcommissie Brussel*, Register verleende audiënties, maart 1816 - januari 1823; Registers vermeldende de personen welke ten Hove zijn geïnviteerd, 1819-1820, 1822-1823; Audiëntiën, oktober 1820 - oktober 1821 en 1826-1829; DK 13^E, Register van genodigden op diners en bals ten hove Brussel, 20.10.1820 - 29.9.1821; DK 13^E, Lijsten en kaarten voor uitnodigingen voor bals en diners, 1818-1823; P. CLAEYS, *op.cit.*, p. 326.

(60) K.H.A., *Archief Hofcommissie Brussel*, Diversen, Secretaris van Staat aan Mercy d'Argenteau, 11.1.1823.

(61) J.J.F. NOORDZIEK, *op. cit.*, VII, p. 140.

(62) J. LAMBERT, *op. cit.*, pp. 236-246, 350-351, 368-371.

(63) A.R.A.H., *Binnenlandse Zaken*, b. 17, nr. 534, Liste des abonnés au *Journal de Gand*, 11.11.1825; R. CLICTEUR, "*Le Journal de Gand*" (1 januari 1815) 9 december 1830), Gent, R.U.G. (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1966, p. 370.

mandaten binnen zijn familie tot het nationale vlak te verheffen en die mandaten aan zijn kinderen door te geven. De restauratiegeest van de post-napoleontische periode was daar natuurlijk niet vreemd aan, maar de rijkdom van d'Hane de Steenhuyse was uiteraard ook een niet te verwaarlozen factor. Bij zijn overlijden op 17 januari 1826⁶⁴ liet hij zijn erfenamen ruim 1220 hectaren aan onroerende goederen na. Aangezien het om een erfenis in rechte lijn ging kunnen we ons geen beeld vormen van de totale waarde van deze gronden, noch van de waarde van zijn roerend bezit⁶⁵. Een en ander was in elk geval voldoende om het zijn kinderen mogelijk te maken een veelbelovende carrière te starten in politieke en militaire dienst⁶⁶.

(64) U.B.G., *Handschriftenverzameling*, Hs 3515, E. DE POTTER, *Nécrologie gantoise*, I, p. 228.

(65) R.A.G., *Administratie van Registratie en Domeinen*, reeks 187, *Registratie van Successies*, Gent, 1826, nr. 732, 8.7.1826.

(66) CARON, *Biographies de contemporains belges*, Bruxelles, 1847, II, pp. 45-47; L. BERTRAND, *Biographie générale des Belges morts ou vivants ...*, Bruxelles, 1850, p. 105; Ch. POPLIMONT, *Biographiques nationales. La noblesse belge*, Bruxelles, 1853, II, pp. 92-93; H. VIGNERON, *La Belgique militaire ...*, Bruxelles, 1855, pp. 367-372; G. LÉBROCQUY, *Types et profils parlementaires*, Paris-Bruxelles, 1873, pp. 450-451; F. BERNAERT, *Fastes militaires des Belges au service de la France (1789-1815)*, Bruxelles, 1898, pp. 41-42; C. GERRETSON, *op. cit.*, pp. 370-371; L. AMEYE, *Inleiding tot de studie van het parlementaire korps in België van 1831 tot 1914*, Gent, R.U.G. (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1956, II, p. 53; J. LAUREYSSENS, *Bijdrage tot de geschiedenis der Naamloze vennootschappen in België (1830-1840)*, Gent, R.U.G. (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1963, II, pp. 289-290; R. CLICTEUR, *op. cit.*, p. 354; E. DE RIDDER-DE SADELEER en M. CORDEMANS, *Verkiezingen en verkozenen in het arrondissement Aalst, 1831-1878*, Gent, 1968, p. 153; H. BALTHAZAR, *Structuren ...*, III, pp. 178-180; F. JACOBS, *De Belgische Revolutie, augustus-september 1830. De leden van het Belgisch Establishment (1830-1834) in deze revolutie en eerste organisatie van België*, Gent, R.U.G. (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1970, pp. 132-133; J. STENGER, e.a., *Index des Eligibles au Sénat (1831-1893)*, Bruxelles, 1975, pp. 221-222.

BIJLAGE 1

GENEALOGIE D'HANE DE STEENHUYSE

d'Hane Emmanuel Ignace, graaf, ° Gent, 31.7.1702 — † Gent, 14.10.1771, x 1° Gent, 8.9.1725 met d'Heyne Jeanne Thérèse, ° 3.7.1705 - † Gent, 5.4.1735, dochter van d'Heyne François, heer van Leeuwerghem en Billet Jeanne Alexandre; x 2° Gent, 18.1.1738 met de Mey Marie Jeanne, axa 11.2.1694 - † 14.8.1766, dochter van de Mey Guillaume en d'Ophem Marie. Van de 8 kinderen uit het eerste huwelijk overleden er 6 op jonge leeftijd.

1. d'Hane Pierre Joseph, graaf, heer van Leeuwerghem, schepen van de keure van Gent, ° Gent, 29.10.1726 - † Gent, 5.4.1786, x Gent, 13.6.1747 met de la Vilette Colette Thérèse, ° Brugge, 26.10.1722, dochter van de la Vilette Joseph Josse, raadspensionaris van het Brugse Vrije en procureur-generaal van de Raad van Vlaanderen, en van de Mey Marie Jeanne.
 - a. d'Hane Emmanuel Pierre, ° 21.3.1751 - Engeland, 1800, vrijgezel.
 - b. d'Hane de Steenhuyse Jean-Baptiste, heer van Leeuwerghem, ° Gent, 21.8.1757 - † Gent, 17.1.1826, x 29.4.1783 met Rodriguez d'Evora y Vega Marie—Madeleine, ° 1.11.1760 — † 11.7.1842, dochter van Rodriguez d'Evora y Vega Emmanuel Joseph en van Maelcamp Isabelle.
 - 1° d'Hane de Steenhuyse Julie-Marie, ° 7.11.1784 - 24.9.1835, x 27.4.1809 met van Pottelsberghe de la Potterie Chrétien Emmanuel, ° 8.11.1773, zoon van van Pottelsberghe de la Potterie Jean-Baptiste en van Balde de Cattenaye Marie-Josèphe. Drie kinderen.
 - 2° d'Hane de Steenhuyse Charles Joseph, ° Gent, 30.4.1786, x barones Dons de Lovendeghem Christine Joséphine, ° 1782 - † 9.10.1846, dochter van Dons de ten Broucke Jean Jacques en van Zaman Thérèse Jeanne. Vier kinderen.
 - 3° d'Hane de Steenhuyse Louis Emmanuel, ° Gent, 23.11.1788, x 22.5.1821 met de Kerchove d'Oesselghem Virginie, ° 11.1.1801, dochter van de Kerchove d'Oesselghem Charles en van Piers de Raveschoot N. Geen kinderen.
 - 4° d'Hane de Steenhuyse Constantin-Joseph, ° 15.11.1790 - † Oudergem, 18.9.1850, luitenant-generaal, hoofd van het militair huis van de koning.
 - 5° d'Hane de Steenhuyse Eugène Emmanuel, ° 10.6.1795.
 - 6° d'Hane de Steenhuyse Jean-Baptiste, ° 26.2.1797, senator, x 27.4.1823 met de Potter de Commines Adelaïde Marie, ° 12.9.1803.
 - 7° d'Hane de Steenhuyse Edmond-Joseph, ° Gent, 26.5.1802.
 - c. d'Hane Joseph Gaspard, † 6.6.1760 op jonge leeftijd.
 - d. d'Hane Marie Colette, ° 5.4.1761, x Gent, 8.4.1780 met della Faille Joseph Sébastien, ° 20.1.1750, zoon van della Faille Emmanuel Jean en van de Ghel- linck Sabine Jacqueline.
2. d'Hane Jean François, heer van Paridaen, ° 24.3.1729 - † 17.2.1763. Geen nakomelingen.

Bron:

U.B.G., *Handschriftenverzameling*, Hs 2456; P.J. GOETGEBUER, *Biographie gantoise*, p. 26; G. VAN HOOREBEKE, *Le nobiliaire de Gand ...*, Gand, 1849, pp. 171-173; L. BERTRAND, *Biographie générale des Belges morts ou vivants ...*, Bruxelles, 1850, pp. 105, 184; Ch. POPLIMONT, *Biographies nationales. La noblesse belge*, Bruxelles, 1853, II, pp. 92-93; C. GERRETSON, *Groen van Prinsterer. Schriftelijke nalatenschap. Bescheiden 1810-1876. Eerste stuk*, 's Gravenhage, 1951, pp. 371, 409.